

Terezínská iniciativa 79

ČASOPIS MEZINÁRODNÍHO SDRUŽENÍ

duben 2016

Málokterý spolek se může pyšnit tím, že se jeho akce zúčastňují americký a izraelský velvyslanec (vlevo J. E. Gary Koren, velvyslanec Státu Izrael, vpravo J. E. Andrew Schapiro, velvyslanec USA) – více na str. 12–13.

V neděli 10. dubna se konal sněm Terezínské iniciativy – více na str. 2–6.

Všechno jde, když se chce...

Tři zážitky z ne tak docela všedních dnů

Michaela Vidláková, foto z Akademie Přírodní školy Michal Stránský

A bych to vzala popořádku: Prvním ze zážitků, o něž se chci podělit, byla letošní Akademie mé oblíbené Přírodní školy. Konala se 17. února v Salesiánském divadle a v první části jsme zhlédli hru *Terezínské zvony*, kterou napsal ředitel školy, František Tichý, na motivy z chlapeckého domova Nešarim. Na divadelních prknech ožívají kluci v příbězích vyčtených z terezínských klukovských časopisů či vyslechnutých ve vyprávění pamětníků. Hra je doplněna zpěvem zhudebněných básní terezínské mládeže a neopominutelným Švenkovým Terezínským maršem. Co bylo na této hře nejzvláštnější? Na scénu totiž najednou přichází nesmělý hubený bledoučký kluk – tohle je snad Hanuš Hachenburg! Neznala jsem ho osobně, ale přesně tak jsem ho měla v představách, totéž mi potvrdili i ti, kdo ho znali, ano, přesně tak vypadal, přesně tak nesměle se choval, a přesně tak statečný a kamarádký byl. Zavražděný patnáctiletý básník jako by opravdu stál najednou znovu před námi...

V dalších krátkých hrách Akademie jsem se jako vždy zasmála, studenti umí vytvořit nečekané humorné situace: například v jedné „detektivní“ hře se najde mrtvola stařenky, brutálně zavražděné upálením. Zatčení jsou dva puberťáci, kluk a holka, jmenují se Jan a Marie. A při výslechu

**D. Lieblová a M. Vidláková
v rozhovoru s F. Tichým**

vyprávějí své verze, jak se to vlastně odehrálo. Dochází vám, o co šlo? Ano, je to přece pohádka o Perníkové chaloupce!

I další hry přinášely vždy trochu nový pohled na některé relativně obyčejné životní situace. Je vidět, že studenti dovedou samostatně, neotřele vymýšlet a s radostí (si) hrát. A hudební vstupy ukazují, že z nedávno ještě malé, mladičké houslistky se už klube slečna, které housle v ruce stále tak

krásně zpěvně znějí. Zvláštní, jak ty děti rychle dorůstají!

Další příběh, o němž bych chtěla vyprávět, se mi přihodil v Německu. Pozval mě náš dlouholetý příznivec z Dolnosaského spolku, Hans Joachim Wolter, a jeho kolega Detlev Zarembo do Braunschweigu a okolí na týden na besedy do škol. Všude pozorní posluchači, i když jich bylo někdy najednou až osmdesát, nebylo slyšet ani šeptnutí. Otázek někdy víc, někdy míň, ale jedna věc mě úplně dostala. Beseda skončila, mládež z 9. tříd odchází, já si vyjímám z počítače a pečlivě schovávám svou flešku, když tu ke mně trochu rozpačitě přistoupí jeden kluk: „Víte, já bych vám tak strašně rád něco dal, ale nic tu nemám, jen tohle jablíčko...“, a podává mi malé červené jablíčko. Tak jsem mu poděkovala, že někdy není tak důležité, co člověk dává, ale proč to dává, a že mi tím udělal nesmírnou radost. Nějak mi i trochu zvlhly oči.

A ještě do třetice o tom, jak jsem se nechtíc vetřela: V programu Židovského muzea byl v rámci Příběhů 20. století naplánován na 9. 3. v Maislově synagoze rozhovor Adama Drdy jako moderátora s Felixem Kolmerem (coby pamětníkem holocaustu) a Miluškou Havlůvovou (coby vězeňkyní z 50. let). Chtěla jsem vidět a slyšet oba, Felixe i Milušku. Milušku, Milén, jak jsme jí říkali kdysi, znám totiž už 63 let (to už je doba, k neuvěření!).

A tak jsem do Maislovky přišla o čtvrt hodiny dřív, abychom se stihly ještě před začátkem obejmout a v rychlosti na sebe vychrlit pár slov. Seděla zády ke vchodu ve vedlejší místnosti u stolku s Adamem Drdou a zřejmě domlouvali průběh chystaného rozhovoru. Tiše jsem se přiblížila a ze zadu ji objala kolem krku. V tu chvíli Adam Drda přestal existovat, vodoпад objetí a vítání... No ale pak jsem se omluvila, že nechci rušit přípravu. Jenže pohotový moderátor pravil, že Felix Kolmer se právě omluvil, že se nějak necítí dobře, a že tedy když se s paní Havlůvou známe a máme společné zážitky, že bych s ní mohla vystoupit já. Že přece holocaust mám taky za sebou, a jak tak slyší, naše známost s Miluškou taktéž není nezajímavá. Nepatřím k těm ostýchavým, a tak bez přípravy, ani jsme si všichni tři nestačili moc říci co bude obsahem

Miluška Havlůvová
(foto z internetu)

besedy, jsem předstoupila před publikum. Samozřejmě Felixe Kolmera,

jeho zážitky, ani moudré myšlenky a postřehy, nahradit nemohu, ale když se mi vybavily chvíle z doby, kdy mi bylo 16 a já byla zavřená na Pankráci, máma s Milén v protější cele, jak jsme se vídaly (mluvit jsme samozřejmě nesměly) při povinných vycházkách v kruhu na dvoře, jak jsem mámě tajně po chodbaře posílala své přídavky jídla (jako nezletilá jsem měla trochu navíc) a máma se o ně dělila s vyhladovělou Milén, úplně jsem zapomněla na publikum i na moderátora. Ani nevím, nakolik jsme moderátora vůbec pustily ke slovu a zda jsme byly k *umoderování*. Ale Adam Drda se zdál být spokojen, že to bylo tak naprosto spontánní. (Jen by mě teď zpětně docela zajímalo, co na to publikum.)

Já vím, není to nic světoborného, ale aspoň pro mne to byly tři zajímavé zážitky z poslední doby.

Jsou třeba jiné oči?

*K článku M. Vidlákové
Brundibár jinýma očima
z TI č. 78, s. 15*

Na Brundibára se nemůžeme dívat „jinýma očima“, než se dívali autoři opery. Je dobře, že je dnes ta opera tak oblíbená, často se hraje na celém světě.

Čím víc se soudobí režiséři snaží něco na ní změnit, „vylepšit“, tím je to horší. Brundibár je celistvé, dokonale umělecké dílo, které má svou historii.

Nakolik je flašinetář Brundibár zlý, je vidět z textu pohádky. Má-li doma děti a čím je živí, do opery nepatří. Když posloucháme například Prodanou nevěstu, také neuvažujeme o tom, kolik dukátů měla Mařenka na kontě a nevykořisťoval-li sedlák Mícha své čeledíny. Umění má svou podmíněnost, fantazii, v tom je jeho síla, jinak bychom měli jen novinové články nebo dokumenty.

Mně se vždy zdálo také trochu zvláštní, že unavené děti nejdou domů k nemocné mamince, ale vždyť jde o pohádku! Vrabčák, pejsek a kočka mluví, dokonce krásně zpívají! Nikomu se přece nezdá divné, že Sněhurka spí ve skleněné rakvi, zřejmě mrtvá, a vzbudí se polibkem prince.

Co se týká německého překladu, bylo obtížné, aby se německý text hodil na složitou hudbu. Bohužel ztratil humor českého libreta. Jak by se řeklo německy o zmrzlináři, že „vozí rampouch na trakaři“?

Vítězná píseň „Brundibár poražen“ také ztrácí hodně v porovnání s českým originálem. Myslím, že to není proto, že Němci nechtějí připomínat dětem porážku Hitlera. Terezínské děti přímo neztožňovaly Hitlera s Brundibárem. To si spíš vymysleli pamětníci, kteří o opeře vyprávějí. Když psal Adolf Hoffmeister libreto opery, nebyla porážka Hitlera v dohledu.

Konflikt opery, resp. pohádky, je mezi Brundibárem, měšťáky na náměstí, prodavači mléka, chleba, zmrzliny, strážníkem na straně jedné, a dětmi, Pepíčkem a Aninkou, hodnými zvířátky – dětskou pohádkou na straně druhé, což je ztělesněním toho lepšího, ač

slabšího. A to, že jim patří vítězství, je patrné také ze závěrečné písně, kde i v němčině vyhrává přátelství, spravedlnost a právo.

Evelina Merová

(Jenže Adolf Hoffmeister nepsal Sněhurku, ale pohádku se sociálním podtextem, kde mi nevadí zpívající kočička, ale v určitých aspektech poněkud nelogický a nekonzistentní obsah. Což se týká již původního libreta, bez ohledu na pozdější vývoj. A německý překlad vznikl až v době, kdy nepřehlédnutelný Brundibárův knír na známé fotce prostě Hitlera mnohým připomínal. Možná, že i takto – ať právem či neprávem – chápaná symbolika, že terezínské děti skrytou formou vyjadřovaly boj s hnědým terorem, přispěla k světové popularitě Brundibára.)

Michaela Vidláková

Výzva čtenářům

Znovu vyzýváme čtenáře, aby nám do redakce TI napsali o akcích, které se konají mimo Prahu. Napište také o svých přednáškách, besedách na školách apod. Jistě každý pochopí, že bez spolupráce dopisovatelů se těžko dovídáme o všem, co se děje mimo Prahu a co by určitě zajímalo naše čtenáře.

Redakce TI